

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25.01.2005, sp. zn. 20 Cdo 498/2004, ECLI:CZ:NS:2005:20.CDO.498.2004.1

Číslo: 66/2005

Právní věta: Rozsudek, jímž soud uložil povinnému zaslat oprávněnému dopis, jehož text je součástí výroku, nenahrazuje prohlášení vůle (§ 161 odst. 3 o. s. ř.); výkon rozhodnutí lze provést způsobem uvedeným v § 351 odst. 1 o. s. ř.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 25.01.2005

Spisová značka: 20 Cdo 498/2004

Číslo rozhodnutí: 66

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Provedení prací a výkonů, Výkon rozhodnutí

Předpisy: § 161 odst. 3 předpisu č. 99/1963Sb.
§ 351 odst. 1 předpisu č. 99/1963Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Rozhodnutím ze dne 29. 10. 2003 Krajský soud v Praze změnil usnesení ze dne 14. 4. 2003, ve znění opravného usnesení ze dne 4. 7. 2003, jímž Okresní soud Praha – západ nařídil podle rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 4. 1999 k vynucení povinnosti zaslat oprávněnému obsahově určený dopis výkon rozhodnutím uložením pokuty ve výši 20 000 Kč tak, že výši pokuty určil částkou 5000 Kč, jinak usnesení okresního soudu ve znění opravného usnesení potvrdil. Odvolací soud – s odkazem na ustanovení § 251, § 258 a § 351 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu ve znění pozdějších předpisů – uzavřel, že předpoklady pro nařízení výkonu rozhodnutí jsou splněny, zejména že podkladové rozhodnutí je (formálně i obsahově) vykonatelné a že způsob výkonu odpovídá vynucované povinnosti. Zaslání dopisu, jehož obsahem je výrokem exekučního titulu formulovaná omluva, směřuje k odstranění nepříznivého zásahu do osobnostní sféry žalobce, avšak v kvalifikované podobě, je tudíž namíste výkon rozhodnutí způsobem uvedeným v § 351 o. s. ř.; neuplatní se proto teze, že povinnost poskytnout oprávněnému zadostiučinění je završena již vydáním podkladového rozhodnutí ukládajícího prohlášení vůle (§ 161 odst. 3 o. s. ř.). Protože se ale v souzené věci jednalo o první případ, kdy je prostřednictvím uložení pokuty vynucována vykonatelná povinnost, odvolací soud snížil pokutu na 5000 Kč.

V dovolání povinný namítá, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Naplnění dovolacího důvodu podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. spatřuje v právním závěru odvolacího soudu, že pokladový rozsudek je namíste vykonat uložením pokuty podle § 351 o. s. ř.; podle jeho názoru je

totiž rozsudek ukládající povinnost zaslat omluvný dopis určitého obsahu oprávněnému (nikoliv tedy osobě od něj odlišné) rozhodnutím ukládajícím projev vůle. Jestliže žalovaný ve stanovené lhůtě takový projev vůle neučiní, pak pravomocný rozsudek tento projev vůle nahrazuje, a tudíž se již nevykonává (ačkoliv povinný v dovolání výslovně na žádné zákonné ustanovení neodkazuje, je z jeho podání zjevné, že vykonávaný rozsudek považuje za rozhodnutí podle § 161 odst. 3 o. s. ř.). Navrhl, aby dovolací soud napadené usnesení zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Dovolání je ve smyslu § 238a odst. 1 písm. c), odst. 2 ve spojení s § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. přípustné, neboť odvolací soud potvrdil (po obsahové stránce se nejednalo o usnesení měnící, jestliže odvolací soud jen snížil pokutu) rozhodnutí soudu prvního stupně, jímž tento soud rozhodl ve věci samé jinak než v dřívější usnesení (ze dne 28. 11. 2000) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí (usnesením ze dne 30. 1. 2002) zrušil; důvodné však není.

N e j v y š š í s o u d dovolání zamítl.

Z odůvodnění:

Protože vady vyjmenované v ustanovení § 229 odst. 1, odst. 2 písm. a), b) a odst. 3 o. s. ř., jež by řízení činily zmatečným, ani jiné vady řízení, které by mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 241a odst. 2 písm. a/ o. s. ř.), k nimž je dovolací soud podle ustanovení § 242 odst. 3, věty druhé, o. s. ř. povinen přihlédnout z úřední povinnosti, v dovolání namítány nejsou a nevyplývají ani z obsahu spisu, a protože jinak je dovolací soud uplatněným dovolacím důvodem (zde důvodem podle § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř.) včetně jeho obsahového vymezení vázán (§ 242 odst. 3, věta první, o. s. ř.), je předmětem dovolacího přezkumu právní závěr odvolacího soudu, že výrok rozhodnutí, jehož výkon oprávněný navrhl, může být podkladem exekuce, neboť nemá povahu rozsudku ukládajícího prohlášení vůle (§ 161 odst. 3 o. s. ř.).

Právní posouzení je nesprávné, jestliže odvolací soud věc posoudil podle právní normy (nejen hmotného práva, ale – a o takový případ jde v souzené věci – i práva procesního), jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu – sice správně určenou – nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle ustanovení § 251 o. s. ř., nesplní-li povinný dobrovolně, co mu ukládá vykonatelné rozhodnutí, může oprávněný podat návrh na soudní výkon rozhodnutí.

Nařídít a provést výkon rozhodnutí lze jen způsoby uvedenými v zákoně (§ 257 o. s. ř.). Jde-li o rozhodnutí ukládající jinou povinnost než zaplacení peněžité částky, řídí se jeho výkon povahou uložené povinnosti; v úvahu přichází provedení vyklizením, odebráním věci, rozdělením společné věci, provedením prací a výkonů (srov. § 258 odst. 2 o. s. ř.).

Ukládá-li vykonávané rozhodnutí, aby povinný podle něho provedl pro oprávněného nějakou práci, kterou může vykonat i někdo jiný než povinný (povinnost k tzv. zastupitelnému plnění), postupuje soud při provádění výkonu podle ustanovení § 350 o. s. ř. Jestliže vykonávané rozhodnutí ukládá povinnému jinou povinnost (povinnost k tzv. nezastupitelnému plnění), řídí se realizace výkonu ustanovením § 351 o. s. ř.

V projednávaném případě je exekucním titulem rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 4. 1999, který povinnému (mimo jiné) uložil do tří dnů od právní moci zaslat oprávněnému „omluvný dopis“ tohoto znění: „Vážený pane řediteli, omlouvám se Vám, že jsem nepravdivě uvedl ve své žádosti o grant GA ČR 1999 až 2001 ze dne 27. 4. 1998, že kryjete podvody a machinace se čtyřmilionovou státní účelovou dotací.“

Dovolatel má pravdu potud, že podkladem pro soudní výkon (exekuci), tedy exekucním titulem, na jehož základě lze nařídit výkon rozhodnutí některým ze způsobů vyjmenovaných v ustanovení § 258 o. s. ř., nemohou být všechna rozhodnutí vydaná v občanském soudním řízení. Vedle rozsudků, jimiž bylo určeno, že tu právní vztah nebo právo je či není (§ 80 písm. c/ o. s. ř.), jsou typickým příkladem pravomocné rozsudky ukládající prohlášení vůle ve smyslu § 161 odst. 3 o. s. ř.; protože prohlášení vůle (jakožto složky právního úkonu, který směřuje ke vzniku, změně nebo zániku práv a povinností, jež právní předpisy s takovým projevem spojují) je takovým rozsudkem bez dalšího nahrazeno, není zapotřebí jeho výkonu, neboť cíl, který žalobce v nalézacím řízení sledoval, byl v okamžiku, kdy rozsudek nabyl právní moci, naplněn (např. smlouva uzavřena). Domáhat se „splnění“ povinnosti prohlásit vůli výkonem takového rozsudku (včetně výkonu způsobu předpokládanými ustanoveními § 350 a § 351 o. s. ř.) je pojmově vyloučeno.

Soudní praxe nevyloučila vydání rozsudku ukládajícího prohlášení vůle ani v řízení o ochranu osobnosti podle ustanovení § 13 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku ve znění pozdějších předpisů; svědčí o tom závěry, k nimž dospěla ve „Zprávě o zkušenostech z rozhodování soudů ve věcech ochrany osobnosti podle ustanovení § 11 až § 16 o. z.“ (Prz 33/67 a Cpj 234/66 Nejvyššího soudu z 31. 10. 1967), a ve „Zprávě o rozhodování soudů ve věcech ochrany osobnosti a tiskových oprav“ (Cpj 138/69 Nejvyššího soudu z 18. 9. 1969), uveřejněných ve Sborníku stanovisek, závěrů, rozborů a zhodnocení soudní praxe, zpráv o rozhodování soudů a soudních rozhodnutí Nejvyššího soudu 1964 - 1969 (III.), str. 187 - 189, resp. 212 - 213. Rozhodnout způsobem předvídaným v § 161 odst. 3 o. s. ř. však podmínila tím, že oprávněný výslovně v nalézacím řízení o nahrazení „prohlášení vůle“ povinného žádal, tedy navrhoval, aby povinný odvolal určité tvrzení, popřípadě se omluvil.

Jestliže však soud v rozsudku uložil povinnost zdržet se dalšího zásahu, odstranit jeho následky nebo poskytnout přiměřené zadostiučinění v určité konkrétní formě (vůči oprávněnému, popř. jiným osobám), pak takový rozsudek nenahrazuje chybějící prohlášení vůle ve smyslu § 161 odst. 3 o. s. ř., ale ukládá povinnost k určitému plnění.

Tak tomu bylo i v projednávané věci. Podkladovým rozhodnutím byl totiž povinný zavázán k poskytnutí zadostiučinění v určité (specifické) formě, spočívající v „zaslání dopisu,“ jehož obsahem mělo být omluvné sdělení; jelikož takové zadostiučinění nemůže poskytnout nikdo jiný než - osobně - povinný, je adekvátním prostředkem výkonu ukládání pokut za porušení (nesplnění) této povinnosti (§ 351 odst. 1 o. s. ř.).

Protože odvolací soud zastává názor shodný, je jeho právní posouzení věci správné a dovolací důvod založený na ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. tak neobstojí; Nejvyšší soud proto dovolání jako nedůvodné zamítl (§ 243b odst. 2, část věty před středníkem, o. s. ř.).